

Bruxelles, 2.8.2017.
COM(2017) 411 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**o kratkoročnim statistikama kako se zahtijeva člankom 14. stavkom 2. Uredbe Vijeća
(EZ) br. 1165/1998**

1. UVOD

Europskim kratkoročnim poslovnim statistikama (STS) osigurava se sveobuhvatan skup pokazatelja kao što su proizvodnja, ukupni prihod, vrijednost *outputa* (često pod nazivom „proizvodne cijene”), broj zaposlenih osoba, radni sati, bruto plaće i neki drugi, za četiri glavna gospodarska područja: industrija, graditeljstvo, trgovina na malo i usluge (osim financijskih i javnih usluga). U tablici 1. prikazan je pregled kratkoročnih statističkih pokazatelja.

Tablica 1.: Kratkoročni statistički pokazatelji

Industrija	Graditeljstvo	Trgovina na malo	Ostale usluge
Industrijska proizvodnja	Proizvodnja u sektoru graditeljstva – graditeljstvo – građevinarstvo	–	–
Ukupni industrijski prihod, na domaćem i inozemnom tržištu (u europodručju i izvan njega)	–	Ukupni prihod u trgovini na malo	Ukupni prihod u (ostalim) uslužnim djelatnostima
–	Građevinske dozvole – broj stanova – kvadratni metri korisnog podnog prostora	–	–
Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenih osoba
Odrađeni sati	Odrađeni sati	Odrađeni sati	Odrađeni sati
Bruto plaće i nadnice	Bruto plaće i nadnice	Bruto plaće i nadnice	Bruto plaće i nadnice
Vrijednost industrijskog <i>outputa</i> , na domaćem i inozemnom tržištu (u europodručju i izvan njega)	Vrijednost <i>outputa</i> u sektoru graditeljstva / troškovi izgradnje	Opseg trgovine na malo	Vrijednost <i>outputa</i> (drugih) usluga
Industrijske uvozne cijene (u europodručju i izvan njega)	–	–	–

Pravna je osnova za kratkoročne poslovne statistike Uredba Vijeća (EZ) br. 1165/1998¹ kako je izmijenjena naknadnim uredbama (dalje u tekstu „Uredba o STS-u”). U skladu s člankom 14. stavkom 2. Uredbe:

Do 11. kolovoza 2008. te nakon toga svake tri godine, Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o statističkim podacima koji su sakupljeni na temelju ove Uredbe, posebno o njihovoj važnosti i kvaliteti te reviziji pokazatelja. Izvješće se bavi i pitanjima

¹ SL L 162, 5.6.1998., str. 1.

troškova statističkog sustava i tereta za poslovanje poduzeća koji nastaju zbog ove Uredbe u odnosu na njezine koristi. U izvješću se navode primjeri najbolje prakse za smanjenje opterećenja poslovanja poduzeća kao i načini za smanjenje opterećenja i troškova.

Ovo izvješće nadovezuje se na izvješća koja su podnesena u lipnju 2008., lipnju 2011. i lipnju 2014. na temelju prethodno navedenog članka².

U odjeljku 2. navode se uporabe kratkoročnih statistika i njihovo značenje za ključne europske politike i usmjeravanje europske monetarne politike. Upućuje se i na glavna kretanja u području kratkoročnih statistika nakon posljednjeg izvješća u lipnju 2014.

U odjeljku 3. detaljnije se opisuju različiti aspekti kvalitete povezani s kratkoročnim statistikama.

U odjeljku 4. navode se neke činjenice koje se odnose na troškove i opterećenje povezano s prikupljanjem i obradom podataka za kratkoročne statistike.

U posljednjem odjeljku prikazuju se izgledi budućih kretanja u području kratkoročnih statistika, posebno u pogledu okvirne uredbe o integraciji poslovnih statistika (FRIBS), čiji je prijedlog Komisija donijela 6. ožujka 2017.

² COM(2008) 340 final, 9.6.2008.; COM(2011) 329 final, 8.6.2011. i COM(2014) 381 final, 26.6.2014. Postoji i izvješće iz 2003.: COM(2003) 36 final, 29.1.2003.

2. PREGLED KRATKOROČNIH STATISTIKA I NAJVAŽNIJA KRETANJA

Kratkoročnim se statistikama osigurava 8 od 22 glavna europska ekonomska pokazatelja (PEEI)³, koji su razvijeni u cilju praćenja gospodarskog razvoja (poslovni ciklus) Europske unije i njezinih država članica te, posebno, provedbe monetarne politike u europodručju. Ti su pokazatelji: industrijska proizvodnja, vrijednost industrijskog *outputa* na domaćem tržištu, industrijske uvozne cijene, proizvodnja u području graditeljstva, ukupni prihod u trgovini na malo, ukupni prihod u području usluga (osim usluga trgovine na malo), vrijednost *outputa* u području usluga i građevinske dozvole.

Najvažniji su korisnici kratkoročnih statistika Europska središnja banka i nacionalne središnje banke, ali ti podaci imaju veliku važnost i za Europsku komisiju, nacionalne vlade, istraživačke institute te za poduzeća i poslovne organizacije. Važno je napomenuti i da se kratkoročnim statistikama osiguravaju ključni ulazni podaci za druga statistička područja, kao što su nacionalni računi.

Kratkoročne statistike najčešće se upotrebljavaju za analizu ekonomskih trendova, predviđanje i modeliranje, a potrebne su i za pripremu političkih odluka, u istraživačke svrhe, za provjeru i potvrđivanje podataka iz drugih izvora te kao osnova za donošenje poslovnih odluka (npr. pri istraživanju tržišta). Poduzeća mogu upotrijebiti rezultate dobivene uporabom kratkoročnih statistika u razne druge svrhe (npr. uporaba indeksa vrijednosti *outputa* u indeksiranim ugovorima).

Kako bi osigurao relevantnost kratkoročnih statistika za svoje korisnike i dodatno poboljšao kvalitetu podataka, Eurostat je od zadnjeg izvješća o kratkoročnim statistikama u lipnju 2014. poduzeo niz inicijativa.

Kako bi se nadopunila postojeća redovita procjena usklađenosti podataka, uvedeno je opsežnije praćenje kvalitete kratkoročnih statistika. Osim cjelovitosti i pravodobnosti prijenosa podataka nacionalnih zavoda za statistiku Eurostatu prošireno praćenje kvalitete usredotočit će se i na točnost (tj. pouzdanost i izvorni podaci) kratkoročnih statistika; konkretno, u okviru inicijative će se razmotriti opseg i vremenski okvir revizija te raspoloživost izvornih podataka u trenutku prve objave podataka.

Tijekom zadnje tri godine nacionalni referentni metapodaci za kratkoročne poslovne statistike izrađuju se i ažuriraju s pomoću Eurostatovih standarda za metapodatke. Za svaki glavni europski ekonomski pokazatelj (PEEI) izrađena je najmanje jedna nacionalna datoteka s metapodacima te dodatne datoteke za ostale pokazatelje. Većina zemalja izvjestiteljica dovršila je svoje datoteke s metapodacima kratkoročnih statistika do 2014., nadopunila koncepte revizija i usklađivanja u 2015. i dodatno poboljšala točnost svojih metapodataka u 2016. Nacionalni referentni metapodaci zemalja izvjestiteljica također su objavljeni na internetu u prilogima na kraju Eurostatove datoteke s metapodacima kratkoročnih statistika⁴.

U ožujku 2016. u europske kratkoročne poslovne statistike uveden je novi softver za sezonsko usklađivanje. Počevši od referentne godine 2016. upotrebljava se novi softver JDemetra+. Tom promjenom kratkoročne statistike slijede preporuke Eurostata i ESB-a o sezonskom i

³ Izvorni popis PEEI-ja utvrđen je 2002. (Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o statističkim podacima u europodručju, 27.11.2002., COM(2002) 661 final).

⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/sts_esms.htm#annex.

kalendarskom usklađivanju službenih statistika u EU-u⁵. Novim se softverom poboljšavaju kvaliteta i transparentnost kalendarskog i sezonskog usklađivanja u području kratkoročnih statistika. Prelazak na novi softver za sezonsko usklađivanje nije doveo do promjena u glavnim vremenskim serijama, njihovu tumačenju ili uporabi. Prethodne specifikacije za sezonsko usklađivanje upotrebljavaju se i u softveru JDemetra+. Time se osigurava stabilnost postupka sezonskog usklađivanja te se smanjuju revizije.

3. PODRUČJE PRIMJENE I USKLAĐENOST S UREDBOM O STS-U

Eurostat prati usklađenost država članica s Uredbom o STS-u u pogledu pravodobnosti i cjelovitosti. Na temelju raznih aspekata kvalitete koji su navedeni u *Europskom kodeksu statističke prakse*⁶ za svaku se zemlju dvaput godišnje izračunava sveobuhvatni rezultat usklađenosti u koji su uključeni svi pokazatelji. Općenito, rezultati praćenja pokazuju visok stupanj usklađenosti s tom Uredbom. Dana 1. travnja 2016. prosječni rezultat u EU-28 iznosio je 9,5 (od 10), a velika većina država članica u potpunosti je bila usklađena.

3.1. Točnost, pouzdanost, dosljednost i usporedivost

Uredbom Komisije (EZ) br. 1503/2006⁷ uvedene su zajedničke definicije za kratkoročne statistike kako bi se osigurala dosljednost i usporedivost podataka. Eurostat i nacionalni uredi za statistiku blisko surađuju kako bi se zadržao i poboljšao visok stupanj točnosti, pouzdanosti i dosljednosti kratkoročnih statističkih pokazatelja. Metodološki okvir koji je uspostavljen Uredbom o STS-u stalno se poboljšava savjetovanjem tehničkih stručnjaka i posebnih tematskih radnih skupina.

Usprkos jedinstvenim definicijama države članice ne moraju imati isti pristup izradi statističkih podataka. U skladu s načelom supsidijarnosti te kako bi se uzele u obzir nacionalne razlike, npr. u pogledu veličine, strukture gospodarstva i dostupnosti administrativnih podataka, Uredbom o STS-u dopušta se da države članice donesu odluku o najučinkovitijim i najdjelotvornijim načinima prikupljanja i obrade podataka.

Osim toga, Eurostat surađuje s drugim međunarodnim organizacijama, posebno s OECD-om, kako bi se povećala usporedivost podataka i metodologija izvan granica Europske unije.

3.2. Pravodobnost i točnost

Kratkoročne statistike među prvim su službenim podacima koji upućuju na najnovija gospodarska kretanja. Uredbom o STS-u propisuju se vrlo kratki rokovi za dostavu nacionalnih podataka Eurostatu⁸. U tablici 2. prikazani su trenutačni rokovi za prijenos podataka Eurostatu (treći stupac) te ciljni rokovi koje je Gospodarski i financijski odbor (EFC) utvrdio u svojem najnovijem izvješću o zahtjevima za davanje podataka u europskoj monetarnoj uniji. U posljednjem stupcu prikazani su važeći rokovi za objavu (npr. putem posebnih izvješća za javnost i općih izvješća na internetu).

Općenito se pravodobnost kratkoročnih statistika može smatrati vrlo dobrom. Do kašnjenja obično dolazi samo ako je dostava predviđena na dan vikenda ili državni praznik.

⁵ Osim toga, u smjernicama europskog statističkog sustava o sezonskom usklađivanju preporučuje se da Eurostat i članovi europskog statističkog sustava upotrebljavaju softver JDemetra+ u širem kontekstu: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-15-001>

⁶ Europski kodeks statističke prakse dostupan je na: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/european-statistics-code-of-practice>.

⁷ SL L 281 od 12.10.2006., str. 15.

⁸ Izvorni rokovi iz Uredbe (EZ) br. 1165/98 dalje su skraćeni Uredbom (EZ) br. 1158/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2005. (SL L 191, 22.7.2005., str. 1.).

Korisnike se o datumu objave izvješća za javnost obavještava znatno unaprijed putem kalendara objave izvješća za javnost, koji se nalazi na *web*-mjestu Eurostata⁹. Prijašnjih godina ispoštovani su svi rokovi koji su najavljeni u kalendaru.

Tablica 2.: Pravodobnost – broj dana od kraja referentnog razdoblja do roka za dostavu, Uredba o kratkoročnim statistikama, ciljni rokovi Gospodarskog i financijskog odbora te stvarna objava agregiranih vrijednosti za europodručje (studeni 2016.)

Pokazatelj	Periodičnost	Rokovi iz Uredbe o STS-u ^{a)}	Ciljni rokovi Gospodarskog i financijskog odbora za 2016. ^{b)}	Objava ukupnih vrijednosti za europodručje ^{c)}
Industrijska proizvodnja	Mjesečno	40	40	42
Vrijednost industrijskog <i>outputa</i> na domaćem tržištu	Mjesečno	35	35	33
Industrijske uvozne cijene	Mjesečno	45	45	40
Proizvodnja u sektoru graditeljstva	Mjesečno	45	45	49
Građevinske dozvole	Tromjesečno	90	90	91
Ukupni prihod u trgovini na malo	Mjesečno	30	30	34
Ukupni prihod u (ostalim) uslužnim djelatnostima	Tromjesečno	60	60	63
Vrijednost <i>outputa</i> u području usluga	Tromjesečno	90	90	91

a) Rokovi za prijenos podataka Eurostatu u okviru Uredbe o kratkoročnim statistikama; za manje zemlje mogu se primijeniti duži rokovi.

b) Ciljni rokovi utvrđeni u *Izvješću o stanju u pogledu zahtjeva za davanje podataka u europskoj monetarnoj uniji iz 2016.* Gospodarskog i financijskog odbora.

c) Broj dana od kraja referentnog razdoblja do dana objave (npr. izvješće za javnost, objava podataka).

3.3. Revizije kratkoročnih statističkih pokazatelja

Rezultati kratkoročnih pokazatelja u određenoj se mjeri moraju temeljiti na preliminarnim, procijenjenim i nepotpunim podacima. Nakon prve objave podataka i nakon dodavanja zakašnjelih podataka rezultati se istraživanja revidiraju. No podaci se mogu revidirati i zbog mnogih drugih razloga, koji uključuju sezonsko usklađivanje, usporedbu s referentnim vrijednostima (eng. *benchmarking*), nove i/ili poboljšane izvore podataka te ispravke pogrešaka ili metodološke izmjene. Revizije su obično prilično ograničenog opsega, posebno na ukupnoj razini EU-a i razini europodručja.

⁹ Kalendar je dostupan putem poveznice: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/short-term-business-statistics/overview>.

Kako bi se procijenila kvaliteta prvih rezultata četiriju kratkoročnih statističkih pokazatelja koji se mjesečno objavljuju putem izvješća za javnost analizirane su promjene stopa mjesečnog rasta u vremenu između prve i druge objave za razdoblje 2014. – 2016.

U tablici 3. prikazan je prosječni opseg revizija stopa rasta u vremenu između prve objave i druge objave nakon mjesec dana za ukupne vrijednosti četiriju kratkoročnih statističkih pokazatelja za europodručje koji se objavljuju u izvješću za javnost (drugi stupac). Navedeni opseg jednak je ili je blizu nuli, što znači da se revizije stopa rasta naviše i revizije stopa rasta naniže međusobno poništavaju, tj. čini se da nema sustavne pristranosti koja bi vodila precjenjivanju ili podcjenjivanju rezultata.

Tablica 3.: Opseg revizije za četiri glavna kratkoročna statistička pokazatelja, 2014. – 2016. ^{a)}

1	2	3	4	5
	Prosječni a revizija b)	Prosječni a apsolutn a revizija c)	Prosječni a apsolutn a stopa rasta	Relativn a prosječni a revizija d)
Industrijska proizvodnja	0,1	0,2	0,7	0,2
Vrijednost industrijskog <i>outputa</i> (domaće tržište)	0,0	0,0	0,4	0,1
Proizvodnja u sektoru graditeljstva	0,0	0,4	0,7	0,5
Opseg trgovine na malo	0,0	0,2	0,4	0,5

a) Sezonski usklađene stope rasta pokazatelja za europodručje.

b) Razlike između stopa rasta iz prve i druge objave, prosjek 2014. – 2016.

c) Apsolutne razlike među stopama rasta iz prve i druge objave, prosjek 2014. – 2016.

d) Omjer apsolutne revizije (treći stupac) i apsolutne stope rasta iz druge objave (četvrti stupac), prosjek 2014. – 2016. Razlike su nastale zbog pogrešaka pri zaokruživanju.

Kad je riječ o apsolutnim vrijednostima (treći stupac), prosječne revizije variraju od gotovo nule za vrijednosti industrijskog *outputa* do 0,4 postotnih bodova za proizvodnju u sektoru graditeljstva. Razlike među pokazateljima uglavnom su rezultat različitih metoda izrade i revizije. Iako se vrijednosti industrijskog *outputa* često uopće ne revidiraju, pokazatelji proizvodnje mogu se čak revidirati nekoliko godina nakon prve objave.

Prosječne stope rasta (u smislu apsolutnih vrijednosti iz druge objave) prikazane su u četvrtom stupcu. U posljednjem stupcu prikazan je odnos između rezultata revizije stope rasta i same stope rasta (u trenutku druge objave). Ta brojka preciznije opisuje opseg revizija jer se učinak revizije od x postotnih bodova razlikuje ovisno o tome primjenjuje li se na relativno visoku ili na relativno nisku stopu rasta.

3.4. Dostupnost, jasnoća i raspoloživost metapodataka

Eurostat godišnje objavi 48 izvješća za javnost u području kratkoročnih statistika, tj. mjesečne objave u pogledu četiri glavna pokazatelja (industrijska proizvodnja, vrijednost industrijskog *outputa*, proizvodnja u području graditeljstva i opseg trgovine na malo). Prijašnjih godina sva su izvješća za javnost objavljena prema rasporedu.

Svi podaci europskih kratkoročnih statistika dostupni su na *web*-mjestu Eurostata i besplatni su. U odjeljku posvećenom kratkoročnim statistikama¹⁰ dostupna je cjelokupna baza podataka kratkoročnih statistika, ali i određenom broju unaprijed određenih statističkih tablica. Osim toga u tom se odjeljku nalaze informacije o pravnoj osnovi za kratkoročne statistike i brojne metodološke publikacije. Metapodaci za ukupne vrijednosti za EU i nacionalni metapodaci o raznim kratkoročnim statističkim pokazateljima također su dostupni u tom odjeljku.

Sažeti članci o svim kratkoročnim statističkim pokazateljima i brojni članci o metodološkoj pozadini objavljuju se na internetskoj platformi u obliku *wikija* „Statistics Explained”¹¹. U prošlosti se velik broj članaka o kratkoročnim statistikama objavljivao u formatu „Statistics in focus”.

4. TEKUĆI TROŠKOVI STATISTIČKOG SUSTAVA I OPTEREĆENOST PODUZEĆA

Pokazalo se da je iznimno teško izmjeriti troškove (prikupljanja, obrade i distribucije podataka za statističke sustave) i opterećenje (za poduzeća koja osiguravaju podatke) koji proizlaze iz kratkoročnih statistika. U skladu s načelom supsidijarnosti zavodi za statistiku primjenjuju različite metode za prikupljanje i izradu podataka. Primjerice, izvori se podataka razlikuju: neke zemlje upotrebljavaju podatke dobivene istraživanjima, druge se oslanjaju na sekundarne administrativne izvore, a treće kombiniraju jedne i druge podatke. Metode istraživanja i alati za prikupljanje podataka također se razlikuju. Stoga je pri usporedbi procjena troškova i opterećenja država članica potreban najveći oprez. Nadalje, pri procjeni troškova i opterećenja povezanih s kratkoročnim statistikama treba uzeti u obzir i koristi jer su ti podaci važni ulazni podaci za druge statistike (posebno za nacionalne račune).

Podaci o opterećenju prikupljeni u prošlosti od država članica pokazali su da prosječno poduzeće mora provoditi oko 20 minuta mjesečno kako bi ispunilo statističke zahtjeve za prikupljanje podataka o proizvodnji (industrija i graditeljstvo), dok je podatke o ukupnom prihodu lakše prikupiti (5 do 10 minuta mjesečno), a za prikupljanje podataka o cijenama potrebno je otprilike 15 minuta mjesečno. Međutim, ti su podaci samo grube naznake jer su razlike među državama članicama poprilično velike.

Raspoloživi dokazi upućuju na to da se tijekom proteklih godina statističko opterećenje ponešto smanjilo. Sve više ureda za statistiku poduzećima olakšava dostavu podataka, primjerice elektroničkim prikupljanjem umjesto tiskanim upitnicima. Uredi za statistiku nastoje i smanjiti veličinu uzoraka te se, kad god je moguće, oslanjaju na administrativne podatke.

5. BUDUĆA KRETANJA U PODRUČJU KRATKOROČNIH STATISTIKA

Od 2000. udio industrije i graditeljstva u dodanoj vrijednosti cjelokupne gospodarske aktivnosti smanjio se sa 34,0 % na 30,5 %. Tijekom istog razdoblja udio usluga na tržištu (osim usluga u području bankarstva i osiguranja) povećao se sa 41,0 % na 45,6 %¹². Kako bi na odgovarajući način prenio sve veću važnost uslužnog sektora u kratkoročnim statistikama, Eurostat je, u suradnji s državama članicama te nakon temeljitog savjetovanja s ključnim korisnicima, pripremio prijedlog za sveobuhvatno proširenje i poboljšanje zakonodavne osnove za kratkoročne statistike radi bolje obuhvaćenosti uslužnog sektora.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/short-term-business-statistics/overview>

¹¹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Short-term_business_statistics.

¹² Bruto dodana vrijednost, ulančane vrijednosti, Eurostat, nacionalni računi, vlastiti izračuni.

Taj je takozvani „paket STS-a” dio prijedloga okvirne uredbe za integraciju poslovnih statistika (FRIBS), koji je Europska komisija donijela 6. ožujka 2017.¹³ zajedno s opsežnom procjenom utjecaja¹⁴.

Konkretno, prema prijedlogu FRIBS-a pokazatelj proizvodnje (opsega) za uslužne djelatnosti (uključujući financijske i javne službe) uključit će se u skup kratkoročnih statističkih pokazatelja. Osim toga, konsolidirat će se opseg uslužnih djelatnosti obuhvaćenih različitim kratkoročnim statističkim pokazateljima. Novi pokazatelj proizvodnje usluga (ISP) imat će mjesečno referentno razdoblje i trebao bi biti dostupan 60 dana nakon referentnog razdoblja. Osim bolje obuhvaćenosti uslužnih djelatnosti kratkoročne će se statistike pojednostavniti i konsolidirati u nekoliko drugih aspekata, na primjer u pogledu rokova za prijenos, uporabe statističkih jedinica i definicije razreda veličine zemalja.

Predloženim će se izmjenama zajamčiti da kratkoročne statistike i dalje ispunjavaju svoju zadaću točnog i primjerenog mjerenja kretanja poslovnog ciklusa u gospodarskom okruženju koje se brzo mijenja. S pomoću dodatnih podataka o uslugama Eurostat će moći objaviti i novi pokazatelj ukupne proizvodnje.

¹³ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/HR/COM-2017-114-F1-HR-MAIN-PART-1.PDF>.

¹⁴ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-98-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>.